

Навчальна дисципліна
«Форми (джерела) права»
Спеціальність 081 «Право»
2 семестр 2020-2021 навчального року
Іспит для здобувачів наукового ступеня
«доктор філософії» (аспірантів)

Питання

1. Поняття джерела права: багатозначність змісту.
2. Теорія джерел права та її місце в юридичній науці. Вчення про джерела права у правовій доктрині.
3. Право: основні ознаки, форми та функції. Формальна визначеність як ознака права.
4. Поняття нормативності: природа, сутність, ознаки. Види нормативності.
5. Нормативність права: поняття, сутність, прояви. Нормативність джерел права.
6. Поняття чинності (валідності). Концепції валідності.
7. Моральна, соціальна і юридична валідність. Умови визнання норми чинною (валідною).
8. Основні концепції праворозуміння: критерії розрізнення та головні особливості.
9. Правовий позитивізм: особливості, види, переваги та недоліки. Позитивістська концепція нормативності та джерел права
10. Теорії природного права: сутність, особливості, переваги та недоліки. Погляд на нормативність і джерела права. Практичне значення теорій природного права. Формула Радбруха.
11. Сучасні концепції природного права: особливості та різновиди.
12. Соціологічні концепції права: сутність та погляди на нормативність і джерела права.
13. Ідеальні джерела права. Юридичний світогляд.
14. Правові цінності як ідеальні джерела права.
15. Справедливість як правова цінність і принцип права
16. Свобода як правова цінність та принцип права. Свобода v. рівність.
17. Рівність як правова цінність та принцип права. Рівність v. свобода
18. Людська гідність як правова цінність. Гуманізм як принцип права
19. Основи (детермінанти) права як його матеріальні (змістові) джерела: підходи до розуміння та класифікація.
20. Міфологічні та релігійні основи права. Право і релігія.
21. Природні, біологічні, антропологічні та когнітивні основи права.
22. Соціальні основи права: економічні, політичні, соціетальні, моральні.
23. Внутрішньоправові основи права: концепції Г.Кельзена, Л.Л.Фулера, Н.Лумана.
24. Юридичні джерела права та їх специфіка.
25. Види джерел права.
26. Системні зв'язки джерел права: генетичні, структурні, функціональні.
27. Чинники формування джерел права.

28. «Форма права» і «джерело права», їх співвідношення.
29. Правотворення: поняття та стадії.
30. Поняття, стадії та види нормотворчості.
31. Функції та принципи нормотворчості.
32. Нормотворча техніка: поняття та види.
33. Засоби нормотворчої техніки: філологічні, логічні, структурні й спеціально-юридичні.
34. Юридична термінологія: поняття, особливості, види. Особливості використання юридичної термінології у різних формах (джерелах) права
35. Способи, методи і типи правового регулювання суспільних відносин. Механізм правового регулювання.
36. Ефективність та межі правового регулювання.
37. Верховенство права у системі правового регулювання суспільних відносин. Критерії оцінки наявності у суспільстві верховенства права.
38. Верховенство права: становлення концепції та сучасний стан.
39. Світоглядні основи та структурні принципи верховенства права. Верховенство права та реформи в Україні.
40. Сучасні концепції верховенства права (Б.Таманага, П.Гаудер та ін.) та можливість їх застосування до українських реалій.
41. Поняття та ознаки нормативно-правового акта як джерела права.
42. Види нормативно-правових актів.
43. Зародження ідеї Конституції і перші конституційні акти.
44. Поняття та види конституцій.
45. Конституція у системі джерел права. Пряма дія норм Конституції України.
46. Основоположні правові цінності та принципи права у Конституції України
47. Права людини: природа та обґрунтування.
48. Права людини у Конституції України.
49. Обмеження державної влади у Конституції України.
50. Конституційний суд як орган захисту Конституції. Конституційна доктрина.
51. Кодекс як особливий нормативно-правовий акт: поняття, особливості
52. Кодифікація як особливий вид систематизації нормативно-правових актів. Види кодифікації нормативно-правових актів.
53. Принципи кодифікації законодавства. Стан та перспективи кодифікації законодавства України.
54. Закон як вид нормативно-правового акту.
55. Види законів та їх основні ознаки. Модельний закон як інструмент гармонізації національних правових систем.
56. Система законодавства та її співвідношення із системою права.
57. Підзаконний нормативно-правовий акт: поняття, особливості та місце в системі законодавства.
58. Види підзаконних нормативно-правових актів.
59. Делеговане законодавство.
60. Локальні нормативно-правові акти: поняття та особливості предмету регулювання. Види локальних нормативних актів.
61. Корпоративні акти: поняття, види, порядок прийняття і сфера дії.
62. Вимоги до якості нормативно-правового акту в контексті принципу верховенства права

63. Правила визначення дії форм (джерел) права у часі, просторі і за колом осіб.
64. Природа і зміст презумпції правового характеру нормативно-правових актів. Правовий і неправовий закон.
65. Поняття договору, його ознаки та види. Приватна та публічна автономія. Конструкція суспільного договору.
66. Поняття та ознаки нормативно-правового договору. Види нормативно-правових договорів.
67. Міжнародно-правовий договір: поняття, особливості, види.
68. Звичай як джерело права: звичаєве право.
69. Види правових звичаїв та їх роль у правовому регулюванні.
70. Правова доктрина як джерело права. Структура та ознаки правової доктрини. Суб'єкти формування правової доктрини, форми її вираження .
71. Загальні принципи права: поняття, ознаки, види.
72. Принципи права як джерела права у міжнародному, європейському і національному праві.
73. Судова правотворчість: поняття та ознаки.
74. Класифікація та нормативність актів судової влади.
75. Прогалини в праві та способи їх подолання.
76. Поняття та ознаки судового прецеденту.
77. Види судових прецедентів. Правова природа прецедентів Європейського суду з права людини.
78. Судовий прецедент і судова практика: спільні й відмінні ознаки та властивості.
79. Судова практика як форма (джерело) права.
80. Практика Європейського суду з прав людини як джерело права. Доктрина усталеності судової практики.
81. Форми (джерела) права в національному і міжнародному праві.
82. Система джерел права Європейського Союзу. Вплив євроінтеграційних процесів на джерела права в Україні.
83. Загальна характеристика тлумачення норм права.
84. Принципи тлумачення джерел права.
85. Способи тлумачення форм (джерел) права, їх прийоми та правила.
86. Види тлумачення форм (джерел) права.
87. Юридична аргументація: ознаки, структура, моделі та роль у правовому регулюванні.
88. Система джерел права в романо-германській правовій сім'ї.
89. Система джерел англо-американського права.
90. Джерела права в релігійних та традиційних правових системах

**Завідувач кафедри
теорії і філософії права**

Олександр ПЕТРИШИН